

Gotowość (dojrzałość) szkolna dziecka.

Sprawdź, czy dziecko jest gotowe do szkoły

Gotowość (dojrzałość) szkolna oznacza, że dziecko jest gotowe na rozpoczęcie kolejnego etapu w swoim życiu - edukacji szkolnej. Jest na tyle rozwinięte fizycznie, intelektualnie i emocjonalnie, by sprostać wymaganiom stawianym przez nowe środowisko, jakim jest szkoła. Sprawdź, czy **twoje dziecko jest gotowe do szkoły**, czy powinno jeszcze pozostać w przedszkolu.

Gotowość (dojrzałość) szkolna oznacza osiągnięcie przez dziecko takiego poziomu rozwoju intelektualnego, społeczno-emocjonalnego i fizycznego, który pozwala mu sprostać wymaganiom stawianym przez szkołę. W związku z tym gotowość szkolna w dużej mierze zależy od harmonijnego rozwoju dziecka we wszystkich tych strefach. Aby przebiegał on bez przeszkód, w przedszkolu realizuje się roczny obowiązek przygotowania do nauki w szkole. **Podstawa Programowa Wychowania Przedszkolnego** wyznacza nauczycielom liczne cele pracy dydaktyczno-wychowawczej, dzięki której dzieci mają zdobyć kompetencje i umiejętności niezbędne do podjęcia edukacji szkolnej.

Sytuacja pierwszoklasistów zmienia się dynamicznie. Od 2009 r. trwały przygotowania, by obniżyć wiek, w jakim dziecko rozpoczyna naukę. Tak do pierwszych klas trafiały sześciolatki – początkowo jedynie te, których rodzice sami podjęli taką decyzję. Potem stopniowo wprowadzano obowiązek nauki od 6. roku życia. Zmiany te budziły silne emocje zarówno wśród zwolenników, jak i przeciwników reformy. Rodzice, którzy nie zgadzali się z wcześniejszym rozpoczęciem nauki przez sześciolatków, oraz ci, którzy uważali, że ich pociechy nie są jeszcze gotowe do pójścia do szkoły, zgłaszali dzieci na badanie gotowości szkolnej do poradni psychologiczno-pedagogicznej. Jeśli po przeprowadzonych testach diagnozowano brak dojrzałości szkolnej, na podstawie opinii poradni można było odroczyć rozpoczęcie nauki przez dziecko. Sytuacja ponownie zmieniła się w grudniu 2015 r. Zniesiono nie tylko obowiązek szkolny dla sześciolatków, ale i obowiązek przedszkolny dla pięciolatków. Kto we wrześniu pójdzie do szkoły?

Obowiązek szkolny siedmiolatków, ale...

Aktualnie obowiązkiem szkolnym objęte są dzieci kończące 7 lat. Te, które mają 6 lat, mogą pójść do pierwszej klasy, ale już nie muszą. Co istotne, nie muszą nawet mieć przygotowania przedszkolnego, tzw. zerówki (które było wymagane uprzednio). Uczniem może bowiem zostać także dziecko, które w ogóle nie chodziło do przedszkola. Rodzic musi jedynie pójść z nim na badanie do poradni psychologiczno-pedagogicznej w celu oceny dojrzałości szkolnej – jeśli malec uzyska pozytywną opinię, można już kupować mu tornister. Zmiany dotyczą też przedszkoli – prawo do wychowania przedszkolnego mają dzieci w wieku od 3 do 5 lat, a sześciolatki mają obowiązek stawić się w przedszkolu lub oddziale przedszkolnym w szkole, tzw. zerówce. Istnieją sytuacje, gdy obowiązek szkolny można odroczyć nawet o kilka lat – taką możliwość mają dzieci z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego (z niepełnosprawnością intelektualną, ruchową, sprzężoną, z całościowymi zaburzeniami rozwoju ze spektrum autyzmu, w tym z zespołem Aspergera). Te dzieci mogą uczyć się w oddziałach przedszkolnych do końca roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym kończą 9 lat.

Gotowość (dojrzałość) szkolna dziecka - kto ją ocenia?

Zgodnie z rozporządzeniem Ministerstwa Edukacji Narodowej, nauczyciel ma obowiązek prowadzenia wnikliwej obserwacji pedagogicznej, dzięki której może ocenić dojrzałość szkolną dziecka (ocenić jakie umiejętności, które wchodzi w skład gotowości szkolnej, dziecko już osiągnęło, a nad czym trzeba jeszcze popracować). Swoimi spostrzeżeniami musi się podzielić z rodzicami do końca kwietnia roku szkolnego poprzedzającego rok szkolny, w którym dziecko będzie mogło rozpocząć naukę w szkole podstawowej lub będzie objęte obowiązkiem szkolnym. Dopiero w oparciu o te informacje, rozmowę z nauczycielem w przedszkolu i na podstawie własnych obserwacji dziecka rodzic może zdecydować, czy posłać dziecko do szkoły, czy odroczy obowiązek szkolny.

Gotowość (dojrzałość) szkolna. Czy twoje dziecko jest gotowe do szkoły?

Szczegółowe wymagania dotyczące umiejętności dzieci kończących edukację przedszkolną określa Podstawa programowa wychowania przedszkolnego. Zgodnie z jej zapisami, na dojrzałość szkolną składają się osiągnięcia rozwojowe, które można ująć w trzech podstawowych sferach: fizycznej, umysłowej i emocjonalno-społecznej.

1. Dojrzałość fizyczna

Nauka to dla dziecka wysiłek wymagający odporności i sprawności organizmu. Dlatego musi mieć skoordynowane ruchy, zarówno w zakresie motoryki dużej (dotyczącej pracy całego ciała), jak i motoryki małej (precyzyjne ruchy rąk). Siedmiolatek powinien bez problemu skakać na jednej nodze, utrzymać równowagę, stojąc na jednej nodze, pokonywać przeszkody, biegać i skakać. Zazwyczaj dzieci w tym wieku jeżdżą na rowerze, wspinają się na drabinki.

Skoordynowana praca ciała potrzebna jest nie tylko na zajęciach wychowania fizycznego. Dziecko podczas lekcji wykleja, wycina, nawleka koraliki, rysuje i pisze. To wymaga precyzyjnych ruchów ręki, dokładnej pracy paluszków. Sprawność fizyczna przejawia się też w samodzielności – dziecko samo się ubiera i rozbiera (zapina guziki), zmienia buty (wiąże sznurowadła), pakuje plecak. Poza tym małe dziecko musi fizycznie znieść siedzenie w ławce, bieganie na przerwie, noszenie tornistra.

2. Dojrzałość umysłowa

Dziecko jest ciekawe świata (także szkoły i roli ucznia), potrafi porozumiewać się z otoczeniem pełnymi zdaniami, koncentrować się na wykonywanej czynności (ma zdolność kierowania uwagi na wskazany obiekt i utrzymywania jej przez dłuższy czas) i ma odpowiednio rozwiniętą pamięć. Poza tym ma dobrze rozwiniętą percepcję wzrokową (np. umieć znaleźć różnice między obrazkami) i słuchową (np. umieć odróżniać słuchowo wszystkie głoski). Jednak co najważniejsze - jest dość samodzielne, tzn. potrafi powiedzieć o swoich potrzebach, samo się ubrać i rozebrać się, umyć, skorzystać z toalety, a także zjeść posiłek.

Posiada także podstawowe umiejętności matematyczne: potrafi dodawać i odejmować, pomagając sobie liczeniem na palcach lub na przedmiotach (podstawa programowa nie określa do ilu powinno liczyć dziecko).

Co ważne, dziecko nie musi znać liter, umieć czytać ani pisać (powinno jednak umieć określić kierunek i miejsce na kartce papieru, narysować szlaczek od lewej strony). Tych umiejętności będzie uczyć się w szkole. Powinno jedynie interesować się czytaniem i pisanem.

3. Dojrzałość emocjonalno-społeczna

Nauka w szkole znacząco różni się od chodzenia do przedszkola czy bycia z mamą i tatą. Przede wszystkim trzeba pogodzić się z tym, że spędza się pół dnia bez rodziców, a na ten czas dowodzenie przejmuje pani. I to jej należy się słuchać. Mały człowiek musi znosić też frustrację związaną z kontaktem z rówieśnikami, walczyć o swoją pozycję w grupie, negocjować respektowanie swoich praw. Musi znosić to, że pani poza nim ma jeszcze dwudziestkę innych dzieci, równie żądnych uwagi, że musi czekać na swoją kolej, ustępować.

Niestety czasem trzeba też znieść to, że koleżanka z ławki narysuje coś lepiej, a kolega szybciej poda prawidłową odpowiedź. Trzeba się przyznać przed sobą, że coś słabiej nam idzie. Do tego trzeba być bardzo dojrzałym emocjonalnie. Gotowe do nauki dziecko nie płacze, gdy coś mu się nie uda, tylko próbuje jeszcze raz. Potrafi dostosować się do reguł panujących w szkole, słucha wskazówek nauczyciela i reaguje na jego upominanie. Siedmiolatek jest w stanie nawiązać relacje z grupą, choć oczywiście nie musi wszystkich lubić.

Ważne

Gotowość (dojrzałość) szkolna - kiedy dziecko nie jest gotowe do szkoły?

Dziecko nie jest gotowe, by pójść do szkoły, jeśli:

- jest lękliwe i bardzo boi się nowych sytuacji;
- nie potrafi się rozstać z mamą czy tatą w przedszkolu;
- nie potrafi kontrolować swoich emocji - często wpada w panikę, ma niekontrolowane wybuchy złości lub płaczu;
- jest niesamodzielne przy wykonywaniu codziennych czynności;

W takiej sytuacji najlepiej udać się do specjalisty, który pomoże określić, na jakim etapie rozwoju jest dziecko, i zaproponuje sposób rozwiązania ewentualnych problemów. Jeśli nie uda się ich pokonać i dziecko nie osiągnie pełnej dojrzałości szkolnej przed rozpoczęciem roku szkolnego, lepiej, by poszło do szkoły rok później. Posłanie do szkoły dziecka, które nie jest na nią gotowe, może mieć negatywne konsekwencje. Może na przykład dojść do rozwoju nerwicy szkolnej czy wystąpienia zachowań agresywnych (jako efekt nieradzenia sobie ze stawianymi wymaganiami).

Kiedy warto odroczyć rozpoczęcie nauki

W większości przypadków dziecko zazwyczaj samoistnie dorasta do roli ucznia. Są jednak dzieci, którym trudno jest osiągnąć dojrzałość szkolną. One wymagają dodatkowych zajęć, by usprawnić zaburzone funkcje. Prace z nimi warto rozpocząć od badań w poradni psychologiczno-pedagogicznej. Jeżeli rodzic widzi, że jego sześciolatek uczący się w „zerówce” napotyka trudności, niechętnie siada do ćwiczeń proponowanych w kartach pracy, nie jest zainteresowany nauką, ma trudności w utrzymaniu uwagi, powinien zgłosić dziecko na badanie.

Wystarczy złożyć wniosek w rejonowej poradni psychologiczno-pedagogicznej, dołączyć do niego opinię wychowawcy z przedszkola i zgłosić się na badanie (w publicznych poradniach jest ono bezpłatne). W poradni z dzieckiem będzie pracował psycholog, pedagog, a w pewnych przypadkach także logopeda lub terapeuta integracji sensorycznej. Zespół specjalistów przeprowadzi różnorodne testy, które pomogą określić, jak przebiega rozwój dziecka, czy jest ono gotowe do podjęcia nauki i jakie zajęcia mogą pomóc mu w osiągnięciu dojrzałości.

Kiedy zgłosić się na badanie? Zawsze kiedy rodzice są zaniepokojeni rozwojem swojej pociechy lub gdy wychowawca nalega na przeprowadzenie takich badań. Warto słuchać jego wskazówek. Nauczyciel jest osobą, która ocenia dziecko obiektywnie, jest w stanie odnieść

jego osiągnięcia do normy rozwojowej i obserwuje je w różnych sytuacjach (konfliktu w grupie, konkurowania, sytuacji, gdy ponosi porażkę). Dobrym momentem jest uzyskanie diagnozy opisowej od wychowawcy w przedszkolu (zazwyczaj rodzice dostają ją do końca kwietnia). Wskazaniem do odroczenia obowiązku szkolnego jest nieukończony rozwój mowy, niedojrzałość emocjonalna, problemy z koncentracją uwagi, zaburzenia percepcyjno-motoryczne, choroba utrudniająca naukę lub opóźniony rozwój intelektualny dziecka.

Autor: Edyta Żółtowska-Górska, psycholog

http://www.poradnikzdrowie.pl/psychologia/wychowanie/gotowosc-dojrzalosc-szkolna-dziecka-sprawdz-czy-dziecko-jest-gotowe-do_35754.html